

Ölümün Gerçek Yüzü

*“ **Mevt**, vazife-i hayattan bir terhistir, bir paydostur, bir tebdil-i mekândır, bir tahvil-i vücuddur, hayat-ı bâkiyeye bir davettir, bir mebde'dir, bir hayat-ı bâkiyenin mukaddimesidir.”*[\[1\]](#)

“(Mevt) Ağırlaşmış olan vazife-i hayattan ve tekâlif-i hayatiyeden âzad edip, yüzde doksan dokuz ahbabına kavuşmak için, Âlem-i Berzah'ta bir visal kapısı olduğundan, en büyük bir nimettir.”[\[2\]](#)

Ölüm, ruhun beden denilen ceset kafesinden ayrılıp, tebdil-i mekân etmesi, yani bu fani dünyadan ebedi âleme göç etmesidir. Ölüm, ebedi hayat için yaratılan insanı, âhirete göre bir gölge ve bir han hükmünde olan bu dünya menzilinden çıkarıp,

*“... **bin sene mes'udane hayatı**, bir saat hayatına mukabil gelmeyen Cennet hayatın”a ve o Cennet hayatın”nın dahi bin senesi, bir saat rü'yet-i cemaline mukabil gelmeyen bir Cemil-i Zülcelal'in daire-i rahmetine ve mertebe-i huzuruna.... ve ziyafetgâh-ı ebedîsi olan Cennet'e”*[\[3\]](#) kavuşturur.

Dünya ve içindekiler geçici, fani ve zevale mahkum olduğundan, gelen her insanın buradan başka ve daimi bir memlekete göç etmesi yaratılışın icabı, hikmet-i İlahiyenin muktezası ve imtihanın bir gereğidir. Dünya bir darul hikmet ve bir imtihan salonu olduğundan bu solonda imtihanını bitirenler, yerini başkalarına bırakırlar.

Bu dünyaya bir memur ve misafir olarak gönderilen insanlar, buradaki vazifelerini ikmal ettikten sonra, ölüm ile yeni bir âleme geçecek ve ebedi bir hayatın başlangıcı olan kabir, berzah ve haşirden sonra ya ebedi saadete kavuşacaklar yahut ebedi şekavete düşer olacaklardır.

*“**Âyâ bu insan zanneder mi ki, başı boş kalacak?** Hâşâ!.. Belki insan, ebede meb'ustur ve saadet-i ebediyeye ve şekavet-i daimeye namzeddir. Küçük-büyük, az-çok her amelinden muhasebe görecek. Ya taltif veya tokat yiyecek.”*[\[4\]](#)

Hasenatları ağır gelen müminler, Allah'ın lütfüyle O'nun cemalî isimlerinin tecellisi olan ebedi cennete, kafirler, münafıklar ve mürtedler ise celâlî isimlerinin tecelligâhı olan sonsuz cehenneme gireceklerdir. Günahları sevaplarından ağır gelen mü'minler ise, cehennemde geçici bir süre kalıp cezalarını çektikten sonra tekrar cennete gireceklerdir. İnsanların dünyada yaptığı bütün iyilikler cennet, günahlar ise cehennem çekirdeği hükmünde olup, âhirette o çekirdekler ya "Tuba-i Cennet" veya "Zakkum-u Cehennem" ağacı olacak ve çeşitli meyveler verecektir.

"... o gün) bir grup cennette, bir grup cehennemde [çılgın ateşte]." [5]

ayeti de bunu ifade etmektedir.

*"Hattâ dünyada yediğin meyve üstünde söylediğin '**elhamdülillah**' kelimesi, cennet meyvesi olarak tecessüm ettirilip sana takdim edi(lecektir)" [6]*

İnsanın, öldükten sonra dirilip, huzur-i ilâhiye çıkacağı, amelîne göre mükâfat veya azap göreceği muhakkaktır. Zira, istidatça en cami, kâinatın en mükemmel meyvesi, ve Cenab-ı Hakk'ın en sevgili muhatabı olan insan, ebed için yaratılmış ve ebede gidecektir

"İnsanın fitrat-ı zîşuuru olan vicdanı, saadet-i ebediyeye bakar, gösterir. Evet, kim kendi uyanık vicdanını dinlerse "Ebed!.. ebed!" sesini işitecektir. Bütün kâinat o vicdana verilse, ebede karşı olan ihtiyacının yerini dolduramaz. Demek o vicdan, o ebed için mahluktur." [7]

Yüz yirmi dört bin peygamber, yüz yirmi dört milyon evliya ve bütün semavi kitaplar, kıyamet ve âhiretten kesin olarak haber verdikleri gibi, Kur'an'ın dörtte biri de haşir ve âhiretten bahseder; bin ayetiyle onun kesin bir gerçek olduğunu ispat eder ve haber verir.

Cenab-ı Hakkın bütün isimleri, ebedî olan âhiretin vücudunu iktiza ederler. Zalimlerin yaptıkları zulümler, mazlumların maruz kaldığı eza ve cefalar, Cenab-ı Hakk'ın Âdil isminin tecellisini ister. Rahman, Rahim ve Hakim isimleri cenneti istediği gibi, Kahhar ve Cebbar isimler de cehennem vücutunu ister. Zira birçok isimler dünyada tam tecelli etmiyor. Onun için bir Mahkeme-i Kübra ve sonsuz bir

âlem lazımdır ki, Cenab-ı Hakk'ın bütün isimleri orada kemaliyle tecelli etsin. Eğer mücazat ve mükafâtın mahalli olan ahiret olmasaydı insan ile hayvan, mü'min ile kâfir, iyi ile kötü, hayır ile şer, hak ile batıl aynı seviyede kalırdı. Demek ki, dünyanın ve insanın ehemmiyeti ancak âhiretin vücudu ile tahakkuk eder.

İmtihanın bir gereği olarak, bu misafirhanede iman-küfür, hayır- şer, güzel-çirkin, kâr- zarar gibi şeyler beraber bulunurlar. Burada Cenab-ı Hakk'a iman edenler, O'nu hakiki sevenler, rızasına uygun yaşayıp O'nun istediği gibi hareket edenler, O'nun emir ve yasaklarına riayet edip nefsini ıslah edenler, şahadetnamelerini alarak ebedî bir hayatta nihayetsiz nimetlere ve saadetlere mazhar olacaklardır, biiznillah. Bir ayette mealen şöyle buyrulur:

“İyi iş, güzel amel yapanlara daha güzeli ve daha fazlasıyla karşılık vardır. Yüzlerine ne kara bulaşır, ne de aşağılanırlar. Cennet ehli işte bunlardır. Orada ebedî kalacaklardır.”[\[8\]](#)

“... hayat-ı uhreviye, bütün kâinatın neticesidir. Eğer bu hayat olmasa, kâinatta hakikat denilen her şey, zıddına inkılab eder. Meselâ: Nimet nıkmet olur, akıl belâ olur, şefkat yılan olur.”[\[9\]](#)

“Ey insan, hiç mümkün müdür ki: Sana bu sîmayı veren ve o sîmada böyle bir sikke-i rahmeti ve bir hâtem-i ehadiyeti vaz'eden zât seni başıboş bıraksın, sana ehemmiyet vermesin, senin harekâtına dikkat etmesin, sana müteveccih olan bütün kâinatı abes yapsın, hilkat şeceresini meyvesi çürük, bozuk, ehemmiyetsiz bir ağaç yapsın? Hem hiçbir cihetle şübhe kabul etmeyen ve hiçbir vechile noksanıyeti olmayan, güneş gibi zahir olan rahmetini ve ziya gibi görünen hikmetini inkâr ettirsin? Hâşâ!”[\[10\]](#)

Evet, bu fani âlem, Cenab-ı Hakk'ın sonsuz rahmetine ve isimlerinin tecellisine tam ayna olamıyor. Çünkü rahmet nihayetsiz, insanların ömürleri kısa ve dünya fanîdir. Bunun için başka ebedi bir âlem lazımdır ki, rahmet devam etsin ve O'nun zenginliğinin aslı orada kemaliyle tezahür etsin. Çünkü dünyadaki bütün nimetler numune ve gölgedir, asıllar ise âhirettedir.

“Ölüm, saadet-i ebediyeye mukaddemedir; bu itibarla nimet sayılabilir. Çünkü nimetin mukaddimesi de nimettir. Ölüm, muzır hayvanlarla dolu bir hapisten, geniş bir sahraya çıkmak gibidir. Binaenaleyh ruh, ceset kafesinden çıkarsa necat bulur.”[\[11\]](#)

Peygamber Efendimiz (s.a.v); **“Dünya dar-ül meşakkattir.”** buyurmuştur. Bu bakımdan, dünyada rahat, huzur ve gerçek saadet yoktur, olamaz da.Çünkü onların mekânı bura değildir. İnsan asıl saadet ve sürurun mahiyetini bilmediğinden, buradaki bazı şeylerden zevk alır ve saadeti onlar zanneder. Halbuki asıl zevk ve sürur alem-i ahirette olacaktır.

Bir ayette şöyle buyrulur:

“Bu dünya hayatı sadece bir oyun ve oyalanmadan ibarettir. Ahiret yurduna gelince, işte asıl hayat odur. Keşke bilmiş olsalardı.”[\[12\]](#)

Oyun ve eğlencenin süresi azdır, çabuk geçer. İşte bu hayatta aynen öyledir. Oyun ve eğlenceyle genelde çocuklar ve cahiller meşgul olur. Akıllı kimseler fani ve geçici oyunlarla oyalanmaz ve onlara itibar etmezler. Dünyada insana zevk ve lezzet veren şeyler hem değersiz hem de geçicidir, ahirete ait olan hakikatler ise daimidir, kıymetlidir ve şerefli. Nice güçlü ve saltanat sahibi kimseler vardır ki, kısa bir zaman sonra ya toprak altına girmiş veya zavallı bir duruma düşmüşlerdir. İnsan bu dünyada elde ettiği mal ve servetten faydalanıp faydalanmayacağını bilemez. Vele ki, belli bir süre fayda görse bile yine bir gün onlar elinden çıkacaktır.

Peygamber Efendimiz (s.a.v);

“İnsanlar uykudadır, ölünce uyanırlar.”

buyurarak, dünyanın bir uyku alemi olduğunu asıl zevk ve sefanın ise ahirette olacağını ifade etmişlerdir. Bir insanın rüyasında iki kilo kebab yemesi mi daha iyidir, yoksa uyanık iken yüz gram kebab yemesi mi?

Evet dünyanın zevkleri ve lezzetleri meşru da olsa fanidir, anidir, geçicidir, gölgedir ve rüyada yiyip içmek gibidir. Ahirete ait olan her şey ise, ebedidir, daimidir, sürurludur, nurludur, zevklidir ve şevklidir. Ona ait bir zerre ebedi olduğundan, dünyadaki bütün nimetlerden daha kıymetlidir, daha âlidir. Allah'ın rızasına mazhar olmak ise bunların hepsinden daha büyüktür.

“Allah'ın rızası ise hepsinden büyüktür. İşte asıl büyük kurtuluş da budur.”[\[13\]](#)

Bir başka ayette mealen şöyle buyrulur:

“Şüphesiz senin için son olan, ilk olandan (ahiret dünyadan) daha hayırlıdır.”[14]

Bu ayet Peygamber Efendimizin (s.a.v) davasında muvaffak olacağını, her zaman terakki edip nice nimetlere nail olacağını, izzet ve şanının yükseleceğini ve dünyada her zaman muvaffakiyetlere nail olacağını mucizene bir şekilde haber vermiştir. Evet İslâmiyet'in ilk tesis ve intişarı yıllarında başta amcası olmak üzere en yakınları ve Kureyş'in en ileri gelenleri Hz. Peygamber'e ve ona tabi olanlara düşmanlıkları ve hücumları şiddetli olduğu, Peygamber Efendimiz'in şahsına, ailesine ve sahabelerine karşı dayanılmaz eza ve işkence ettikleri halde, o İslâm'ın ilanında akılları hayrette bırakacak bir şekilde sabır, metanet, sebat ve kararlılıkla davasında muvaffak olmuş, fetihlere imza atmış, nam ve şöhreti, sıdk ve emniyeti, kemalat ve fazileti, vakar ve ciddiyeti, Şark ve Garb'a yayıldı. Bu ayet Allah Resulünün ve ona tabi olanların âhirette de her türlü nîmetlere ve tecellîlere mazhar olacağını müjdelemektedir. Hz. Peygamberî (s.a.v) kendine rehber edinen ve onun sünnetine uyanlar, onun gölgesi sayesinde dünyada huzur ve saadette yaşarlar, ahrette de yine onun vesilesi ile ebedi sürurlara mahzar olurlar.

Bir ayette şöyle buyrulur:

“O gün, cennet halkının kalacakları yer daha hayırlı, dinlenecekleri yer çok daha güzeldir.”[15]

Başka bir ayette ise şöyle buyrulur:

“Orda ebedi olarak kalıcıdır; o, ne güzel bir karargah ve ne güzel bir konaklama yeridir.”[16]

İşte Cenab-ı Hak, o daimi ve güzel olan ebedi hayatı kimin kazanacağını ve kimin daha güzel işler yapacağını imtihan etmek üzere ölümü ve hayatı yaratmış ve insanı imtihan etmek için bu dünyaya göndermiştir. Nitekim bir ayette mealen şöyle buyrulur:

“O, hanginizin daha güzel iş yapacağını denemek için ölümü ve hayatı yarattı. O, üstündür, başlıyandır.”[17]

“Nasıl ki hayatın dünyaya gelmesi bir halk ve takdir ile dir; öyle de, dünyadan gitmesi de bir halk ve takdir ile bir hikmet ve tedbir ile dir.” [18]

Her bahar mevsiminde yer yüzünü bir anda diriltten ve toprağın altında çürüyen bir çekirdekten koca bir ağacı çıkaran ve basit tohumlara binlerce sümbül verdiren bir Hafız-ı Zülcelal, bu kadar ehemmiyet verdiği ve en çok sevdiği mahlukunun toprak altında çürüyüp yok olmasına hiç müsaade eder mi? Elbette onu toprak altında kısa bir süre durdurur ve sonra huzuruna alır.

Evet, “ çekirdeğin mevti, sümbülün mebde-i hayatıdır; belki ayn-ı hayatı hükmünde olduğu için, şu ölüm dahi, hayat kadar mahluk ve muntazamdır.” [19]

Bağında veya bahçesinde her bir yaprağı bir trilyon lira değerinde güller yetiştiren bir kimyagerin, o bağ ve bahçesinin kapısını açık bırakmak suretiyle, yetiştirdiği gülleri, hayvanlara yedirmesi akla ve hakikate uygun olmadığı gibi, Cenab-ı Hak da bu dünyanın en mükemmel bir meyvesi olan ve her bir azası trilyonlarla mukayese edilmeyecek kadar kıymetli olan bu insanı toprağa atıp böceklere yedirmesini hiçbir akıl kabul etmez.

Bir şeker fabrikasının sahibi, ürettiği şekerleri nehre döküp, onları balıklara yedirerek zayi eder mi? Böyle yapması, o fabrikanın kuruluş gayesine hiç uygun olur mu?

Cenab-ı Hak, bütün kâinattan süzüp hassas mizanlarla yarattığı ve nihayetsiz nimetlerle beslediği en mükemmel meyvesini ve en sevgili mahlukunu toprağa gömüp yokluğa atar mı? Onu böceklere yedirerek zayi eder mi?

“Size böyle nimet eden zât, sizi başıboş bırakmaz ki, kabre girip kalkmamak üzere yatasınız.” [20]

Bir mektep ve bir tâlimgâh olan bu dünyaya gönderilen insanlardan kulluk vazifesini hakkıyla ifa edenler, yani salih amel işleyenler, ebedi cennet saraylarına girmeye liyakat kesbedecek, iradelerini yanlış yolda kullanıp, ömrünü isyan ve

sefahatte geçirenler de müstahak oldukları cezayı göreceklerdir.

Osmanlı padişahları saraya alacakları insanları önce Enderun mektebinde yetiştirir, sonra saraya kabul ederlerdi. Çünkü sarayın nizam ve intizamı; ahenk ve huzuru her şeyden önce Enderun'da aldıkları eğitim ve öğretime bağlıdır. Cenab-ı Hak bu dünyayı, insanın ubudiyeti için bir mektep, talimgâh ve bir kışla olarak yaratmıştır. Öyle ise bu talimgâha ve mektebe gelenler, buradaki kulluk vazifelerini en iyi şekilde tekmil edip cennete layık bir insan olabilmenin azmi ve gayreti içinde olmalıdırlar.

Evet, insanın asıl kemali ölümden sonra başlar. Mevt, zahiren hüznü ve kederli görünse de insanı ıstıraplı, meşakkatli, kederli ve hüznü bir hayattan, saadetli, sürurlu, nurlu, neşeli ve ebedi bir hayata kavuşturan ölüm, elbette zarûrîdir, sevimlidir ve güzeldir.

“Ölümün peçesi gerçi karanlık, siyah, çirkin ise de; fakat mü'min için asıl sîması nuranîdir, güzeldir...”[21]

*“Ölüm güzel şey, budur perde ardından haber,
Hiç güzel olmasaydı, ölür müydü Peygamber.” (N. Fazıl)*

Bir insan, hastalandığı zaman tedavisi için lazım gelen ilacı mide yoluyla alır. O hasta, faraza gözüm iyi olsun diye doktorun verdiği ilacı gözüne sokarsa, şifa bulması bir yana gözünün kör olmasına sebep olur. Demek ki, gözün tedavi edilmesinin yolu mideden geçer. Bir insanın da alem-i ahirette ebedi saadetlere mazhar olması için ölüm köprüsünden geçmesi zaruridir.

Evet, her güzel şey, kahharane bir fırtınanın peşinden geliyor. Gök gürültüsü ve şimşeğin ardından yağmurun gelmesi gibi, annenin çektiği azîm sancı da evlâdı meyve veriyor. Aynı şekilde, toprak altında parçalanıp dağılan bir çekirdeğin kalbinden de muhteşem bir ağaç vücuda geliyor.

Dünyaya yeni gelen bir çocuk, diş sahibi olmak için damaklarının yarılmasına rıza gösteriyor ve çektiği o acının sonunda inci gibi dişlere sahip oluyor. Ve nihayet insan da bu dünyada çeşitli eza ve cefalara, bela ve musibetlere duçar oluyor, neticede vefat edip, toprağın altına giriyor ve orada cesedi çürüyüp dağılıyor. İşte ebedî saadet de, iman ve sabır kaydıyla bu fırtınaların semeresi olarak tezahür ediyor.

“Çünkü, nuranî âlemlere giden yol kabirden geçer ve en büyük saadetler büyük ve acı felâketlerin neticesidir. Meselâ: Hazret-i Yusuf, Mısır

azizliği gibi bir saadete, ancak kardeşleri tarafından atıldığı kuyu ve Zeliha'nın iftirası üzerine konulduğu hapis yoluyla nâil olmuştur. Ve keza, rahm-ı maderden dŸnyaya gelen çocuk, mahud tŸnelde çektiği sıkıcı, ezici zahmet neticesinde dŸnya saadetine nâil oluyor."[\[22\]](#)

Evet ölŸm, bir daha ölmek üzere dirilmektir. Bu hakikat bir ayette şöyle ifade edilir:

"Orda, ilk ölŸmŸn dışında başka ölŸm tatmazlar. Ve (Allah da) onları cehennem azabından korumuştur."[\[23\]](#)

"Öleceđiz müjdeler olsun, müjdeler olsun!
ÖlŸmŸ de öldüren Rabbe secdeler olsun!"

"Kapı kapı, yolun son kapısı ölŸmse;
Her kapıda ağlayıp o kapıda gülŸmse!
O demdeki perdeler kalkar, perdeler iner,
Azrail'e hoř geldin, diyebilmekte hüner..."

"O dem çocuklar gibi sevinçten zıplar mısın?
Toprağın altındaki saklambaçta var mısın?
ÖlŸm ölene bayram; bayrama sevinmek var;
Oh ne güzel, bayramda tahta ata binmek var."

(N. Fazıl KısakŸrek)

Dipnotlar:

- [\[1\]](#) Nursî, B.S Mektubat, Birinci Mektup.
- [\[2\]](#) Nursî, B.S Mektubat.
- [\[3\]](#) Nursî, B.S Mektubat, Yirminci Mektup.
- [\[4\]](#) Nursî, B.S Lem'alar.
- [\[5\]](#) řŸrâ Suresi, 42/7.
- [\[6\]](#) Nursî, B.S Sözlere, Otuz İkinci Söz.
- [\[7\]](#) Nursî, B.S Sözlere, Yirmi Dokuzuncu Söz.
- [\[8\]](#) Yunus Suresi, 10/26.
- [\[9\]](#) Nursî, B.S İşarat-ı İ'caz.

-
- [10] Nursî, B.S Lem'alar.
[11] Nursî, B.S İşarat-ı İ'caz.
[12] Ankebut Suresi, 29/64.
[13] Tövbe Suresi, 9/72.
[14] Duha Suresi, 93/4.
[15] Furkan Suresi, 25/24.
[16] Furkan Suresi, 25/76.
[17] Mülk Suresi, 67/2.
[18] Nursî, B.S Mektubat, Birinci Mektup.
[19] Nursî, B.S Mektubat, Birinci Mektup.
[20] Nursî, B.S Sözler.
[21] Nursî, B.S Lem'alar, Yirmi Altıncı Lem'a.
[22] Nursî, B.S Şuâlar, Yirmi Dokuzuncu Lem'adan 2.Bâb.
[23] Duhan Suresi, 44/56.